

Pol da Galesia Amın do Papia Mandagıt

But piso gen

Mibiltok Juda amın dagın Yesu yolgwit. Mani Yesu da yabekbi Pol yabekban kij Amin Nwaknjwari Kabi dukwan dukwan egipgwit uñudon agek Gen Bin Tagisi yoyiñ teñteñagıt. Añakwan miñat aminyo morapmi da Yesu dakon amın kabikon abin sañbewit. Añakwa jigi kinda noman tagit. Uñun miñat aminyo kalip Juda amın da Moses dakon gen teban yolgwit uñuden dima yolgwit. Yesu yolyol amın daganek Moses dakon gen teban guramık kimori bo dima?

Amin diwari da uñun amın Juda amın dakon anpak yolek giptim tınni mandanek ae Moses dakon gen teban yol kimotni do pi awit. Mani Pol da dımasi do yagıt. Añek yan yagıt, Nin Yesu Kristo nandañ gadan imiñek uñun kosit kalonjon dagın Piñkop da dabilon amın kilegi dagomanj, añek egip egip kalugi abidomanj.

Juda amın uñuden di Galesia Provinskon kiwit unjun da pañmuwukbi Moses dakon gen teban yol kimotni do pi ak do awit. Pol da uñun awit dakon geni nandanek Galesia pañmuwukbi dakon nandan gadatni gat ae anpakni gat pañmiliç ak do añek papia on mandagıt.

Mibiltok Pol da iyı do Piñkop da iyı yabekbi pi imgut uñun do yosok. (Gagi 1.1 do koki.) Uñun iyı dakon galaktok bo amın kinda dakon galaktok yolek pi uñun dima asak. Piñkop da Amin

Ƞwaḳjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yaŋ teñteñosak do yaŋ imgut. Don Pol da yaŋ yosok, “Amin Yesu Kristo nandaŋ gadaŋ imaj uŋun dagin Piŋkop da dabilon amin kilegi.” Papia on dakon mibi gen uŋun yaŋ: Kristo da pulugaŋ nipmañdak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilakwan amin do anjpak kilegi aŋ yomamanj.

*Piŋkop da iyi Polyabekbi pi asak do manjigit
(Kilapmi 1.1-2.14)*

¹ Nak yabekbi Pol da papia on mandisat. Yabekbi pi aben do amin da dima yabekgwit, bo amin da dima manjiŋ nepgwit. Yesu Kristo gat ae Piŋkop Datni kimoron naŋ aban pıdagit uŋun da nak yabekgimal.

² Nak gat ae paŋmuwukbi notno nak gat ekwamaŋ nin da Yesu nandaŋ gadaŋ imaj amin morap Galesia provinskon ekwaŋ ji do gıldat tagi yaŋ dayamanj.

³ Piŋkop Datnin ae Amiŋ Tagi Yesu Kristo dakon nandaŋ yawot gat ae but yawotni gat jikon tosak.

⁴ Kristo da Piŋkop Datnin dakon galaktok yolek yokwinin wıririt do egip egipni parekgit. Abisok anjpak yokwisi on miktımon tosok nin uŋun kagawan banj tımit do anjek yan agit.

⁵ Piŋkop dakon man madepni dagok dagogi mini taŋ anjaŋ kısak teban. Uŋun asi.

Gen Bin Tagisi uŋun kalonji kindagin

⁶ Ji da anjpak aŋ uŋun do butnokon da nırıp soŋek Ƞwaḳjwarisi nandisat. Piŋkop da Kristo dakon nandaŋ yawotni do anjek ji yaŋ damgut, mani ji

tep̑misi yipmañ degek gen bin ƞwak̑wari kinda yolgañ.

⁷ Gen bin tagisi ƞwak̑wari kinda dimasi tosok. Amin diwarı da ji dakon nandak nandak pañdunggam anjek Kristo dakon Gen Bin Tagisi kulabik anjek aňtasik an.

⁸ Mani nin nin, bo ae aňelo kinda Kwen Kokupsi da piñ, Gen Bin Tagisi kinda nin da yan teñteñan damgumañ uñudeñsi dima yan teñteñosak kañ, uñun amin Tipdom do amin asak.

⁹ Kalip kili dayigiman gen uñun bañgin ae dayisat: amin kinda da Gen Bin Tagisi kinda nin da dayino abidawit uñudensi dima yan teñteñosak kañ, uñun amin Tipdom do amin asak.

¹⁰ Ji niañ nandañ? Amin da nak tagisi yan nandañ namni yañon da gen on yosot? Uñun dima. Piñkop da nak amin tagisi yan nandañ namjak yañon da yosot. Amin da kisik kisik ani yañon da yokeñ kañ, nak Kristo dakon oman monji dima.

Polyabekbi man abidagit dakon gen

¹¹ Not kabı, yañsi nandani. Gen Bin Tagisi kalip yan teñteñan damgum uñun aminon da dima no-man tagit.

¹² Amin kinda da dima namgut, ae amin da dima nayin dekgwit. Yesu Kristo da iyı nolinban kagim.

¹³ Nak da kalip Juda amin da aňpak aň ae nandañ gadat aň uñun yol kimagek egipgum dakon geni ji kili nandawit. Nak Piñkop dakon pañmuwukbi morap pañupbal abo minisi ani do pi tebaisi agim.

14 Nak Juda amin dakon aŋpak yolek nak gat nani morapmi yapgum. Babikno dakon aŋpak yol kimot do pi tebaisi agim.

15 Mani nak menj da dima aŋalaŋakwan Piŋkop da nak kili manjigit. Aŋek nandaŋ yawotni do aŋek iyi dakon amin egipben do yan namgut.

16 Ae bisap si yiŋguron nak da Amin Nwakljwari Kabikon Monji do yan teŋteŋok abej do Monji noligit. Uŋjun bisapmon nak uŋjun dakon mibili nandak do amin di dima yoyigim.

17 Nak yabekbi kab̄i mibiltok noman tawit uŋjun pindat do Jerusalem dima kigim. Dima, nak uŋodon gin Arebia miktimon kigim. Ae don Damaskus kokupmon tobil kigim.

18 Uŋodon egek bilak kapbi mudalaŋakwan Pita kan nandaŋyo ak do Jerusalem kiko uŋjun gat giłdat 15 yan egipgumak.

19 Uŋodon yabekbi diwari dima pindakgim. Jems, Amin Tagi dakon padige, uŋjun kalon naŋgin kagim.

20 Piŋkop da dabilon asisi dayisat. Gen mandisat uŋjun top dima.

21 Ae don Siria ae Silisia provinskon agipgum.

22 Uŋjun bisapmon Kristo dakon paŋmuwukbi morap Judia miktimon egipgwit uŋjun da nak dima nandaŋ namgwit.

23 Isal gen binogin nandawit: “Kalip nin yo yokwisi aŋnim do agit amin abisok nandaŋ gadat aŋupbal ak do agit uŋjun dakon yan teŋteŋok asak.”

24 Piŋkop da nagon pi agit uŋjun dakon geni nandaŋek mani aŋkisiwit.

2

Yabekbi d̄iwarī Pol gat but kalon awit

¹ Bilak 14 mudanjakwa aeno Jerusalem w̄igigim. Unjun bisapmon Banabas gat kisi w̄igigimak. Ae Taitus kisi abidoko w̄igigimanj.

² Piñkop da iyi nak uñudon kikeñdosi noligít. Jerusalem egipgum bisapmon Gen Bin Tagisi Amin Nwakñwari Kabikon yan teñteñok asat unjun dakon mibili do pañmuwukbi dakon kila amín iyi bañgin yoyigim. Nido, pi agím da asat uñun amín da kañba bamí mini asak yan do pasol pasol agím.

³ Taitus nak gat kisi egipgumak. Taitus uñun Grik amín kinda, mani giptimni mandanej do dima yawit.

⁴ Pañmuwukbi toptopmi di muwut muwutninan pañabiñ kabokon da pindak nandanyo ak do yikgwit. Yesu Kristo da nin kili pulugañ nipgut, mani uñun amín da nin gen teban dakon oman monji ae egipnej do nandajek yikgwit.

⁵ Mani geni dimasi nandañ yomgumanj. Gen Bin Tagisi uñun kulabík dima anek jikon toktogisi tosak do nandagimanj.

⁶ Pañmuwukbi dakon kila amín egipgwit uñun asi mani ton bo mani míni nak da nandabo yo madep dima asak. Piñkop da kokwin bamísi asak. Gen Bin Tagisi yagím uñun kulabík ak do dima nandawit.

⁷ Dimasi. Piñkop da Juda aminon Gen Bin Tagisi yan teñteñok pi Pita do ìmgut, yan gin nak da Amín Nwakñwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan teñteñok pi namgut yan nandañ namgwit.

8 Asi, Piñkop da Pita do tapmim iban Juda aminon yabekbi pi asak, yaŋ gin nak do tapmim nabon Amín Nwak̄wari Kabikon yabekbi pi asat.

9 Amín da Jems, Pita ae Jon uŋjun paŋmuwukbi dakon kila amin yaŋ pindakgwit. Uŋjun kila amin da Piñkop da nandaŋ yawotni do aŋek pi uŋjun namgut uŋjun nandaŋek Banabas gat nit dakon kisit iligeck notninsi yaŋon da nit timikgwit. Aŋek nit Amín Nwak̄wari Kabikon pi aŋapdo uŋjun da Juda amin nandaŋ gadat díma abi kabikon pi ani do but kalon agiman.

10 Yo kalonji kindagin andeŋ do niywit. Nit yoni mīni amin uŋjun do nandaŋ yominek paŋpulugondeŋ do niywit. Uŋjun dakon pi ak do tagisi nandagim.

Pol da Pita gulusuŋ agit do iyigit

11 Mani don, Pita Antiok kokupmon apgut bisapmon nak da paŋmuwukbi da dabilon tebai iyigim, nido gulusuŋ madepsi agit.

12 Kalip Pita Amín Nwak̄wari Kabı nandaŋ gadat awit uŋjun gat jap kalonji naŋ naŋ awit. Mani don Jems da Juda amin di yabekban Antiok kiwit. Uŋjun amin yaŋ nandawit, nin Yesu nandaŋ iminek giptimninyo kisi mandaneŋ kaŋ, Piñkop da kaŋban kilek tosak. Do abinj altawit bisapmon Pita uŋjun Juda amin da yokwi nandaŋ namni yaŋ do pasalek Amín Nwak̄wari Kabı yopmaŋ degek uŋjun gat gadat gadat díma awit.

13 Juda amin diwari Pita da jamba but aŋpak agit uŋjun yolba kisi da awit. Ae Banabas kisi yolek gulusuŋ agit.

14 Gen Bin Tagisi dakon gen bami kilegi dîma yolba pindagek uñun amin kabî da dabîlon Pita yan iyigim, “Gak Juda amin kinda, mani Juda amin dakon anjpak yopmanek Amin Nwakijwari Kabî dakon anjpak asal. Mibili nido Amin Nwakijwari Kabî nandan gadat awit uñun da Juda amin dakon anjpak yol kîmotnidosi nandisal?”

Amin Yesu Kristo nandañ gadañ imaj uñun dagin Piñkop da dabîlon amin kilegi

(Kîlapmi 2.15-4.31)

Yesu nandañ gadañ imjak amin uñun amin kilegi

15 Nin Juda amin kabikon da altagimanj. Amin Nwakijwari Kabî yokwi pakpak kabikon da dîma altagimanj.

16 Mani nin nandamanj, amin Moses dakon gen teban yolakwa Piñkop da uñun do anek amin kilegi yan dîma yoyisak. Amin Yesu Kristo nandañ gadañ iminjek kilek tonj. Ninyo kisi Yesu Kristo nandañ gadañ imgumanj, nido nin nandamanj uñun kosiron dagin Piñkop da amin kilegi yan niyisak. Nido gen teban yolapno amin kilegi yan arîpmi dîma niyisak.

17 Nin Kristo nandañ gadañ iminjek Piñkop da dabîlon amin kilegi agimañ. Ae nin Juda amin dakon gen teban dîma yolgamanj, do Juda amin da nandañ, nin Amin Nwakijwari Kabî da arîp yokwi pakpak gin yan yan nandañ nimañ. Anjek Kristo da yokwi anej do nandisak yan nandañ. Mani uñun dimasisi!

18 Nak kalip Moses dakon gen teban yol kimagek Piñkop da dabilon man kilegi pak do pi madep agim da don Yesu nandaŋ imiŋek uŋun nandak nandak wagil yipgum. Do uŋun nandak nandak aeno abidoken kaŋ, nak yokwi pakpak amin kında.

19 Mani gen teban da nak kímoron nepgut, do abisok egip egipno Piñkopmon tosok. Nak Kristo gat kisi tilak kindapmon kímakgímak.

20 Nak naga egip egipmi toŋ díma egisat, Kristo nak da buron egisak. On miktimon egip egip asat uŋun Piñkop dakon Monji nandaŋ gadaŋ imiŋek egisat. Uŋun da nak do but dasi galak tan namiŋek egip egipni nak anj pulugok do parekgit.

21 Nak Piñkop dakon nandaŋ yawotni yiþbo yo ísalı díma asak. Gen teban yolek amin kilegi tagi aneŋ kaŋ, Kristo ísal dogin kímakgit.

3

Gen teban yolyol dakon kosit ae nandaŋ gadat dakon kosit

1 Galesia amin ji nandaŋ kokwinji tagi díma! Nin da Yesu Kristo kili doligimanj. Uŋun disi dabıl da yan kaŋakwa tilak kindapmon akgit. Namin da nandak nandakji paŋupbal ak?

2 Nak yo kaloni kında dogin dayikdisat: Ni kosiron da Telagi Wup abidawit? Gen teban yolyol kosiron da, bo Gen Bin Tagisi nandaŋek nandaŋ gadat aneŋ uŋodon da abidawit?

3 Ji wag̃isi nandaŋ kokwinji tag̃i dima, ma? Ji Telagi Wup da tapm̃imon da eg̃ip eg̃ip kalug̃i wasawit da ab̃isok d̃isi da tapm̃imon da wasip akdaŋ, ma?

4 Ji kalip Yesu yolek jiŋi noman taŋ daba jiŋi isal dogin pawit, ma? Nak da isal dogin pawit yaŋ dima nandisat.

5 Piŋkop da Telagi Wup damiŋek wasok tapm̃imi ton ji da b̃ikb̃igon asak, mibili nido yaŋ asak? Ji da gen teban yolakwa, uŋun do? Bo, Gen Bin Tagisi nandaŋek nandaŋ gadat anjakwa, uŋun do asak?

6 Piŋkop da papiakon gen yaŋ tosok:

“Abraham Piŋkop nandaŋ gadaŋ imgut, do Piŋkop da am̃in kilegi yaŋ iyig̃it.”

7 Do ji yaŋsi nandani, am̃in Gen Bin Tagisi do nandaŋ gadaŋ uŋun Abraham dakon gwaknisi.

8 Kalipsigwan Piŋkop da yaŋsi nandagit, don Am̃in Nwak̃jwari Kab̃i da nandaŋ gadat anjakwa am̃in kilegi yaŋ yoyiken. Piŋkop yaŋsi nandaŋek uŋun yo dima noman tanjakwa kalipsigwan Abraham Gen Bin Tagisi do yaŋ teŋteŋok aŋ imgut. Piŋkop gen papia da uŋun do yaŋ yosok:

“Gak obakon gin Piŋkop da miŋat am̃in morap mikt̃imi mikt̃imi ekwan yo tagisi aŋ yomdisak.”

9 Abraham nandaŋ gadat aban Piŋkop da yo tagisi aŋ imgut. Yaŋgin Piŋkop da miŋat am̃in morap nandaŋ gadat ani uŋun yo tagisi aŋ yomdisak.

10 Mani Piŋkop da miŋat am̃in morap gen teban yolek Piŋkop da dabilon nin am̃in kilegi tagi anen

yan nandaŋ uŋun jobit yomdisak. Nido, Piŋkop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin kında gen teban papiakon gen teban morap toŋ uŋun dıma guramitjak kaŋ, Piŋkop da uŋun amin jobit imdisak.”

11 Piŋkop da papiakon gen yan tosok:

“Amin nandaŋ gadat ani, uŋun Piŋkop da amin kilegi yan yoyiŋakwan egipdan.”

Gen uŋun da yaŋsi nolisak, gen teban yolapno Piŋkop da amin kilegi yan niyisak dakon kosit kında dıma tosok.

12 Gen teban yolyol uŋun nandaŋ gadat dakon yo dıma. Uŋun iyi kında. Nido Piŋkop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin kında gen teban morap kisi guramıkdak uŋun egip egip abidosak.”

13 Gen teban da yan yosok, amin morap nin kisi gen tebanon gen morap toŋ uŋun tagı dıma guramıkgaman, do jobit panen. Mani nin paŋpulugok do Kristo da iyi jobit paŋek nin yokwikon ban tımkıgt. Piŋkop gen papia da yan yosok:

“Amin morap tilak kindapmon wukwaŋ uŋun jobiri toŋ amin.”

14 Kalıp Piŋkop da Abraham do gisam imgut uŋun Amín Ǹwakŋwari Kabı da Yesu Kristo da pi uŋun agit do anek uŋun gisam kili abidaŋ. Do nin kisi morap Yesu do nandaŋ gadat anek kalıp Piŋkop da yan teban tok agit da arıpmón Telagi Wup abiđoneŋ.

Piŋkop dakon gen teban da Piŋkop dakon yan teban tokni kulabık arıpmı dıma asak

15 Not kabî, nak abisok amin nin da anpagon da tilak kinda abenj. Amin kinda da yan dagok gen kinda mandisak kañ, amin di da gen di aripmi dîma sañbegi. Bo amin kinda da yan dagok gen uñun dîma yolyoli yan aripmi dîma yosak.

16 Kalipsigwan Piñkop da yo tagi don noman toni do yagit. Yan teban tok uñun Piñkop da Abraham gat monji gat do añ yomgut. Piñkop gen papia da “gak dakon gwakgo do” yan dîma yosok. Monji morapmi do dîma yosok. Kalonji kinda dogin yanek yan yosok:

“Gak dakon monji do.”

Uñun Monji uñun Kristo.

17 Nak yanjon da yosot. Mibiltok Piñkop Abraham gat sañbek sañbek agimal. Añakwan bîlak 430 yan mudanjakwa Moses dakon gen teban dorsi noman tagit. Gen teban uñun da Piñkop da sañbek sañbek agit uñun kulabik aripmi dîma asak. Uñun da kalip Piñkop da yan teban tok agit aripmi dîma aban pasiljak.

18 Piñkop da yo nim do manjigit uñun abidok do gen teban yolkimotneñ kañ, yan teban tok agit do aňek dîma abidomanj. Mani nin nandamanj, Piñkop da uñun yo morap Abraham do im do kili yan teban tagit.

19 Yan kañ, gen teban nido tosok? Uñun yan: Piñkop da yokwi dakon mibili altañ tenjetenosak do nandagit. Do yan teban tok da kwenon gen tebanyo kisi nimgut. Gen teban sigin tañakwan wigî monji uñun altagit. Uñun kalip Piñkop da yo im do yan teban tok agit. Piñkop da gen teban uñun

anjelo do yoban uñun da binap amín Moses do yan teñteñan ímgwit. Yan aba binap amín uñun da nin do nimgut.

²⁰ Mani amín kínda da iyí pi kínda ak do nandisak kañ, pi uñun binap amín kínda do arípmi díma íban. Piñkop uñun kalonjí gín, ae uñun kalon dagin Abraham do yan teban tok anj ímgut.

Gen teban da kílanin anjek Kristokon pañkisak

²¹ Gen teban uñun yan teban tok gen Piñkop da kalip yagít dakon uwalni? Uñun dímasi. Piñkop da gen teban nimíñek uñun da egíp egíp damjak yan yagít tam, gen teban yolyol kosiron da nin miñat amínyo kilegi anom.

²² Mani Piñkop gen papia da yosok, “Yokwi da miñat amín morap kísi dam tebanon yopgut,” do Yesu Kristo nandan gadan ímni amín uñun Piñkop da kalip yan teban tok agít yo uñun tagí abidoni.

²³ Nandan gadat dakon bisap díma altañakwan, gen teban da nin dam tebanon nipban egípgumarj. Dam tebanon sigin egapno wígi nandan gadat dakon bisap uñun altañ kíli noman tagít.

²⁴ Gen teban uñun kíla amíñin da yan egek nin Kristokon pañkisak. Pañkwan nandan gadat anjapno Piñkop da miñat amínyo kilegi yan niyísak.

²⁵ Abísok nandan gadat dakon bisap kíli noman tak, do gen teban da kíla amíñin egakwan díma ekwamarj.

Nandan gadat anjek Piñkop dakon gwaknisi ek-wamarj

26 Ji kisisi Yesu Kristo nandanj gadañ iminjek Piñkop dakon gwakni dagawit.

27 Minjat amin morap telagi pakbi soñek Kristokon gadawit, ji Kristo imal nañ yan pawit.

28 Kristo da amin kabikon Juda amin bo Grik amin mîni, ae oman monji bo ae ısal ekwañ amin mîni, ae minjat bo ae wili mîni. Abisok Yesu Kristo obakon ji wagil kalonjigin.

29 Ji Kristo dakon amin kabi ekwañ kanj, ji Abraham dakon gwakni. Ae kalip Piñkop da Abraham dakon amin kabi do yo yom do yan teban tok agit uñun ji dakon.

4

Kristo da pi agit do nin Piñkop dakon gwakni agimanj

1 Nak dakon gen uñun yanj: monji kinda egisak kanj, don uñun monji da datni dakon yo morap timitjak. Uñun yo morap monji dakon da tonj yan asak, mani monjisok egisak bisapmon uñun dat dakon oman monji da aripmon egisak.

2 Uñun kila amin ae mibiltok amin da yongamgwan egakwan wigî dat da bisap yipguron Wigisak.

3 Ninyo kisi yan gin, gen bamî dîma nandanjek egipgumanj bisapmon on miktîm dakon gen teban ae anjakni uñun dakon oman monji egipgumanj.

4 Mani Piñkop da bisap yipguron Monji yabekban pigit. Minjat da anjalanban gen teban da yongamgwan egipgut.

5 Nin gen teban da yoŋgamwan egapno yok-wikon baŋ yumanj nipgut. Aŋek yan aban Piŋkop dakon gwakni agiماŋ.

6 Ji abisok Piŋkop dakon gwakni ekwaŋ, do Piŋkop da Monji dakon Wupni yabekban nin da buron kili piŋigit. Aŋakwan Wup da paŋtagap aban Piŋkop do “Aba, Dat” yan yan tiðomaŋ.

7 Yan do aŋek gak oman monji díma egisal. Gak Piŋkop da aban monji dagagil. Ae gak monji egisal, do yoni tagisi uŋjun timitdisal.

Pol da Galesia amin do nandaba kik agit

8 Ji kalip Piŋkop díma nandaŋ iŋgwit bisapmon yo piŋkop díma uŋjun dakon oman monji egipgwit.

9 Mani abisok Piŋkop kili nandaŋ iŋen. Bo yanſi yokeŋ kan tagi, Piŋkop da ji kili nandaŋ damgut. Do ji nido ae tobil kiŋek wup yokwi tapmimi mĩnisi yo isali uŋjuden uŋjun dakon oman monji egip do nandaŋ?

10 Ji bisapmi bisapmi bisap madep gat, ae kanek kalugi dakon bisap madep gat, ae bilaŋ kalugi dakon gawat gawat bisap madep uŋjun yol kimotdosi nandaŋ.

11 Pi jikon agim uŋjun isali asak yan do ji dakon aŋpak do nandaŋek si pasoldot.

12 Not kabì, ji Juda amin dakon gen teban yiŋmaŋek nak yombemsi dagoni do tebai dayisat. Nak naga gen teban yiŋmaŋek ji yombemsi agim. Yan aŋapbo ji da gulusun kinda díma aŋ namgwit.

13 Disi nandaŋ, sot kinda da abidaŋban nak wasok wasoksi abiŋ jikon Gen Bin Tagisi yan tenṭeŋagim.

14 Sotno da jigi madepsi damgut, mani ji manji dîma namgwit, ae nak gat egip do dîma kurak tawit. Nak Piñkop dakon aŋelo kînda naŋ yan abidawit, bo ae Yesu Kristo iyî naŋ yan abidawit.

15 Uŋjun bisapmon ji nak do kisik kisik aŋek tagisi nandaj namgwit. Mani abisok uŋjun kisik kisikji dukon tosok? Nak asisi yosot, uŋjun bisapmon nak anpulugok do madepsi galak tawit. Ae dabîlji tagi pîlikbam tam, pîlik nak do nabam.

16 Nianjî? Nak gen bamî dayinék uwalji dagagim, ma?

17 Nandani, amîn ji paŋgalak ak do pi aŋ, uŋjun ji paŋpulugoni dakon nandak nandakni mîni. Uŋjun ji da nin nipmaŋ degek uŋjun yolni yan do pi aŋ.

18 Nin amîn do aŋpak yo tagisi aŋyom do nandak nandak tebai aneŋ kaŋ, uŋjun tagisi. Bisapmi bisapmi uŋjun aŋpak ani, ae nak da egîpbenj bisapmon gin dima ani.

19 Gwaknoni, miŋat da monjî altok do aŋakwa tepmi paŋ, uŋudeŋ tepmi aeno pasat. Nido, ji Kristo yombemsi ani do nandisat.

20 Nak abisok ji gat dîma ekwamaŋ. Nak ji gat kisi ekwamaŋ tam, gen tagisok di tagi dayîkom. Nak ji do nandaba kîk asat. Nianjón da ji paŋpulugokenj uŋjun dîma nandisat.

Aga gat Sara gat dakon tilak gen

21 Gen teban da yongamgwan egip do nandaj amîn, ji abisok nak nayini. Gen teban da nian yosok?

22 Piñkop gen papia da yan yosok, Abraham uŋjun monji bamori. Omanı do egîpgut miŋat Aga da

kında aŋalagit. Ae miŋatsini isal egipgut da kinda aŋalagit.

23 Uŋjun oman miŋat dakon monji uŋjun amin da monji paŋalaŋ kosiron da altagit. Mani miŋatsini isal egipgut dakon monji uŋjun, Piŋkop da yan teban tok aŋakwan altagit.

24 Uŋjun gengwan t̄lak gen kinda tosok. Miŋat bamot uŋjun saŋbek saŋbek bamori dakon t̄lak asak. Aga uŋjun Sinai Kabapmon saŋbek saŋbek dakon t̄lak asak. Aŋakwan monjini da gen teban dakon oman monji dagoŋ.

25 Aga uŋjun Sinai Kabap dakon t̄lak asak. Uŋjun kabap miktim Arebia dakon. Ae Jerusalem abisok tosok uŋjun dakon t̄lak kisi asak. Jerusalem uŋjun gwakni gat gen teban dakon oman monji ekwaŋ.

26 Mani Jerusalem kinda Kwen Kokup tosok uŋjudon oman amin mini. Uŋjun kokup uŋjun nin dakon meŋnin.

27 Piŋkop gen papia da yan yosok:
“Miŋat gak bupmikon egek monji dima paŋalasal,
gak kisik kisik aki.

Miŋat gak monji paŋalak do tepmi dima nandagil, gak but galak nandaŋek yan tiðoki.

Nido, miŋat eni ton dakon gwakni yapmaŋek gwakgo morapmisi akdaŋ.”

28 Not kabı, ji Aisak yombem. Piŋkop dakon yan tebantogon ji gwaknisi awit.

29 Monji uŋjun amin da monji paŋalaŋ kosiron da altagit, uŋjun da Telagi Wup da tapmimon da altagit

uñun da yo yokwisi aŋ yomgwit. Abisok kisi aŋpak yan g̃in tosok.

³⁰ Mani Piŋkop genon ni gen tosok? Gen yan tosok:

“Oman miŋat uñun gat monji gat yolni.

Nido oman miŋat dakon monji uñun da dat gat ae miŋatsini dakon monji gat dakon yo d̃iwaṭ dima t̃imitjak.”

Uñun Piŋkop gen da yosok.

³¹ Not kabi, nin nandamanj, nin oman miŋat dakon gwakni d̃ima. Nin miŋatsini ısal eg̃ipgut dakon gwakni.

Kristo da nin pulugaŋ nipman_{dak} bisapmon, Telagi Wup da nin pawilban amin do aŋpak tagisi aŋyomamaŋ

(Kilapmi 5-6)

5

Nin pulugaŋbi da arıpmónsi egipneŋ

¹ Nin yokwi da napmon d̃ima eg̃ipneŋ do aŋek, Kristo da nin pulugaŋ nipgut. Do ji tebai atni. Amin da gen teban dakon oman monji ae dagoni do dayiñba kan, geni d̃ima nandani.

² Nak Pol da gen dayisat uñun pakyansi nandani. Ji yum pindagakwa giptimji mandani kan, Kristo dakon pi da ji kindasok arıpmi d̃ima paŋpulugokdisak. Dimasi.

³ Ji morap yum pindagakwa amin da giptimji mandaŋ amin aeno yañsi dayiñ teŋteŋokdisat. Aŋpak uñun ani kan, gen teban morap kisi yol kimotdo.

4 Gen teban yolek uñun kosiron da Piñkop da amin kilegi yan niyisak yan nandan amin, ji Kristo kili yipman dekgwit. Ji Piñkop dakon nandan yawotni kili yipman dekgwit.

5 Telagi Wup da tapmimon Piñkop nandan gadan iminjek uñun da amin kilegi yan niyisak do jomjom aman.

6 Amin kinda Yesu Kristokon egisak kañ, giptimni mandisak bo dima mandisak uñun kisi yisali. Mani amin kinda nandan gadat aŋek uñun da aŋtagap aban amin do but dasi galak tan yomisak uñun da yo bamisi.

7 Kalip ji Kristo dakon kosit nañ tagisi agipgwit. Mani namin da kosit sopman damik da gen bamikon sanberjek dima akwan?

8 Nandak nandak abisok yolgañ, uñun Piñkopmon da dima abisak. Piñkop da ji iyikon kini do yan ilikdak.

9 Nandani, yis kalonjisok di da aba bret morap kisi tagi paptoni.

10 Amin Tagi da ji paŋpulugañban nak dakon nandak nandak yolek nandak nandak ɻwakñwari di dima timitdañ yañsi nandan gadasat. Namín da ji dakon nandak nandak paŋupbal asak, uñun dima nandisat. Mani amin uñun iyi dakon gulusunji dakon kobogi yokwisi timitdisak.

11 Not kabí, asi nak amin da giptim mandak mandak aŋkimotni do yan tenßenok sigin asat kañ, nido nak yokwi sigin aŋ nam do pi aŋ? Amín da giptim mandak aŋkimotni do yosot tam, tilak

kindap dakon gen da amin sañbejek nandak nadakni arıpmi dıma aŋupbal abam.

¹² Amin uŋun nandak nandakji paŋupbal aŋ, uŋun giptimni mandaŋek ae yabi yo kisi wagıl paŋ mudoni do nandisat.

¹³ Asi not kabi, Piŋkop da ji pulugaŋbi da egipni do yaŋ damgut. Mani, “nin pulugaŋbi da ekwamaŋ, do but kalip dakon aŋpak tagi aneŋ” yaŋ dıma nandani. Ji kalon kalon Piŋkop dakon miŋat aminyo diwari dakon oman monji egek but dasi galak taŋ yomıŋ kimotni.

¹⁴ Gen teban morap kisi on gen teban kalonŋwan gin tosok:

“Gaga do but dasi niaŋ galak tosol, uŋudeŋ gin amin do but dasi galak taŋ yobi.”

¹⁵ Mani, ji butjap nandanek bıkbıkjikon emat tosak kanj, yagosi. Ji kisi di pasılbam.

Telagi Wup dakon aŋpak ae but kalip dakon aŋpak

¹⁶ Nak yaŋ dayisat: Ji yum kanjakwa Telagi Wup da dayiŋ pawılakwan egipni. Yaŋ ani kaŋ, but kalip dakon galaktok arıpmi dıma yoldan.

¹⁷ But kalip dakon galaktok da Telagi Wup abiŋ yiŋ do pi asak. Ae Telagi Wup dakon galaktok da but kalip abiŋ yiŋ do pi asak. Uŋun bamot uwal uwal amal, do yo ak do nandaŋ uŋun arıpmi dıma ani.

¹⁸ Mani ji Telagi Wup da dayiŋ pawıljak kanj, gen teban da dam tebanon dima ekwaŋ.

¹⁹ But kalip dakon aŋpak uŋun disi nandaŋ. Aŋpak uŋun yaŋ: yumabi aŋpak mibili mibili,

20 ae kokup kidat do gawat gawat, ae sot wamwam mibili mibili, ae nandaba yokwi tok, ae ukwayit, ae amin dakon yo do pindak galaktok, ae butjap, ae gaga dogin nandak nandak, ae pidok pidok,

21 ae tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae pakbi teban naŋek but upbal anpak, ae kwen wigik anjek gen papmon da yan tiŋok anpak, ae anpak yokwi mibili mibili odeŋ. Nak nawa gen kili dayigim, ae abisok uŋun gen kalonj baŋgin yosot: miŋat amin morap anpak uŋudeŋ an, uŋun Piŋkop da kila asak da kagagwan aripmi dima piŋikdaŋ.

22 Mani Telagi Wup da panjtagap aban anpak tagisi aman uŋun yan: amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae kisik kisik, ae but yaworon da egip egip anpak, ae but yaworon da jiŋi pakpak, ae amin panjpuluganek anpak tagisi an yomyom, ae bisapmi bisapmi kilegisi egip egip,

23 ae yawori egip egip, ae nin do kila anjek anpak kalipmi pabinj yopmanek egip egip. Anpak uŋun dima ani dakon gen teban kinda dima tosok.

24 Yesu Kristo dakon miŋat amini but kalipni gat, ae galaktokni gat ae wagat wagat anpak yokwini uŋun tiŋik tilak kindapmon dapba kili kimak mudawit.

25 Telagi Wup da egip egip nimisak, do mibiltok yipno uŋun da niyinj pawiljak.

26 Nin dakon man dima pawigek, emat ani do amin diwarí dakon but dima sugoneŋ. Ae tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok nandak nandak dima anenj.

6

Niañen jap yet kînda nañ kwaokgi, bamî uñuden nañgin pakdisal

¹ Not kabi, jikon da kînda yokwi agit yañ nandaj iman kañ, Telagi Wup yolgañ amîn ji da uñun amîn añpak yawori añ iminjek añpakni añmiliç ak do añpulugoni. Mani disi do kañ kîmotni. Sunduk da pañkewalban ji yo kisi yokwi di abam.

² Ji amîn diwari pañpulugañek jîgini guramîtni. Yañ añek Kristo dakon gen teban tagisi guramîtni.

³ Amîn kînda mani toñ yañ nandisak, mani uñun mani mîni kañ, uñun amîn iyî nañ top añkewaldak.

⁴ Amîn kalon kalon añpakni tagi bo yokwi yañ do kokwinik kîmotni. Yañ asak amîn, añpak iyî agit uñun do kisik kisik tagi asak. Añek iyî dakon añpak do nandajek amîn diwari dakon añpak dima kokwinitjak.

⁵ Nido, amîn morap kisi kalon kalon iyî añpak awit dakon jîgî pañpañ akdañ.

⁶ Piñkop gen nandak nandak timîkgañ amîn, ji yo kabisi morap kokwinik yoyinjetji do diwari imni.

⁷ Ji disi ban pañkiligeck Piñkop añkewalneñ yañ di nandabam. Ji da arîpmi dimasi. Ni jap yet nañ kwaokgi uñun nañgin pakdisal.

⁸ Amîn kînda iyi dakon but kalip dakon galaktok yолжак kañ, but kalip uñun dakon añpak da bamî yokwisi tajek wagilsi yokwi tosak. Mani Telagi Wup dakon galaktok yолжак kañ, Telagi Wup da egip egip uñun amîn do iban dagok dagogi mîni tagisi egî wigikdisak.

⁹ Do nin anjpak tagisi ak do dima kurak tonej. Pi anjek dima alek tonej kañ, jap bami pakpak bisapmon bami wagil tagisi pakdamanj.

¹⁰ Do ni bisapmon amin morap panjulgok Dakon bikbik pisan gaban kañ panjulgoki. Ae nandañ gadat amin notji bañsi pindagek panjulgusioni.

Pol da Yesu dakon tilak kindap do but galaksi nandagit

¹¹ Gen on nak da naga mandisat. Kilda mibil madepmon da gen mandisat uñun do koni.

¹² Nandani. Giptim mandak do teban teban añ amin uñun amin diwarikon man madep pak do anjek añ. Uñun pasalek yan nandañ, “Amin diwari da nin Kristo dakon tilak kindap do nandañ gadamanj yan nandañ nimni kañ, yo yokwi añ nimdañ.”

¹³ Giptimni mandawit amin, uñun iyí gen teban dima yolgañ. Mani uñun amin man madep timit do anjek giptimji mandak do dayañ.

¹⁴ Nak yo kinda bo amin kinda dakon man dima awigikenj. Dimasi. Nak Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilak kindap nañ gin awigisat. Kristo da tilak kindapmon pi agit do anjek koko on miktim dakon anjpak yokwi morap uñun iñtañ mudagim, ae nak naga tilak kindapmon kili kimakgim da on miktim dakon anjpak yokwi morap sañbenek dima yoldat yan asak.

¹⁵ Abisok giptim mandabi bo dima mandabi uñun yo isali. Pinjop da nin aban miñat aminyo kalugi agimanj, uñun da yo bamisi asak.

16 Piŋkop da miŋat amin morap nandak nandak on abidaŋek yolgaŋ uŋun bupmí nandaŋ yomiŋek butni paŋ yawot aban yawori toni. Uŋun miŋat amínyo uŋun Piŋkop dakon Israel amin kabísini.

17 Gen mibi dayikeŋ uŋun yan: amin kinda da jigi ae sanberjek dímasi namjak. Nak amin da nikgwit uŋun dakon wuda gwaljíkni giptiimnokon taŋakwa uŋun da aba nak Yesu dakon pi amínsi yan asak.

18 Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandaŋ yawotni uŋun ji kalon̄ kalon̄ dakon wup kisikon tosak. Uŋun asi.

**PINKOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long
Niugini**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106